ČIA KELIO PRADŽIA

2019 m. gegužės 3 d. Nr. 11

Jie garsina Ukmergės kraštą

Sukanka 90 metų, kai 1929 m. gegužės 1 d. Aginčių kaime, Želvos valsčiuje, gimė Stanislovas Pleskus, žurnalistas, redaktorius. 1949–1954 m. buvo Ukmergės apskrities laikraščio „Tarybinis kelias“ darbuotojas. Lietuvos žurnalistų sąjungos narys. Mirė 2015 m. liepos 21 d. Vilniuje.

***

Sukanka 70 metų, kai 1949 m. gegužės 6 d. Igarkoje, Rusijoje, mirė Justinas Kuodis, knygnešys, daraktorius. Gimė 1872 m. sausio 18 d. Kreivių kaime, Atkočių valsčiuje.

***

Sukanka 30 metų, kai 1989 m. gegužės 9 d. Ukmergėje gimė Vainius Bakas, poetas, dirba kalbos redaktoriumi įvairiose leidyklose.

***

Sukanka 80 metų, kai 1939 m. gegužės 13 d. Toliūnų kaime, Vidiškių apylinkėje, gimė Ona Glinskaitė, dainininkė (sopranas), pedagogė, Klaipėdos universiteto profesorė. 1991 m. suteiktas nusipelniusios artistės vardas.

***

Sukanka 25 metai, kai 1994 m. gegužės 15 d. mirė Rapolas Stankūnas, mokytojas, skautininkas, kolekcininkas. Mokytojavo Ukmergės gimnazijoje. Dėstė kalbas daugelyje Lietuvos mokyklų. Palaidotas Lyduokių kapinėse. Gimė 1907 m. liepos 2 d. Griežionių kaime, Žemaitkiemio valsčiuje (dabar Lyduokių seniūnija).

***

Sukanka 60 metų, kai 1959 m. gegužės 17 d. Kartėnų kaime, Ukmergės rajone, gimė Valentinas Genys, ūkininkas, politinis bei visuomenės veikėjas.

***

Sukanka 95 metai, kai 1924 m. gegužės 26 d. Pramislavos vnk., Traupio valsčiuje, Ukmergės apskr., gimė Albertas Pūkas, mokytojas, literatas, buvęs Lietuvos Laisvės Kovų Vyčio apygardos vado D. Vaitelio pavaduotojas ir adjutantas, Lietuvos šaulių sąjungos, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos, Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio narys. Karys savanoris, dimisijos kapitonas. Išleista jo atsiminimų knyga „Nebaigta knyga“ (2013). Mirė 2010 m. sausio 7 d. Palaidotas Anykščių rajone, Traupio kapinėse.

Ukmergės rajono savivaldybės Vlado Šlaito viešosios bibliotekos inf.

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Žemaitkiemio šviesuolis – profesorius Henrikas Zabulis

Žemaitkiemio valsčiuje, Virkščių kaime, 1927 m. vasario 18 d. gimė būsimas profesorius Henrikas Zabulis.

Tai viena ryškiausių šio krašto asmenybių – klasikinės filologijos specialistas, senovės graikų ir lotynų literatūros žinovas ir vertėjas, buvęs švietimo ministras, Vilniaus universiteto profesorius.

1934–1939 m. mokėsi Skačiūnų pradinėje mokykloje, Šešuolių pradžios gimnazijoje. Nuo 1939 m. lankė Ukmergės Antano Smetonos gimnaziją.

Baigęs šešias klases, įstojo į mokytojų seminariją. 1945 m. pavasarį, kaip pats H. Zabulis yra rašęs, „seminariją baigė pirmuoju mokiniu iš metinių pažymių ir antruoju iš egzaminų“.

Paskyrimą gavo Vilniaus 6-ojoje pradinėje mokykloje. Pradėjęs dirbti, paprašė švietimo liaudies komisaro J. Žiugždos leidimo studijuoti.

1945 m. įstojo į Vilniaus universiteto Istorijos ir filologijos fakultetą. Iš pradžių lankė lietuvių filologijos specialybės paskaitas. Netrukus fakulteto prodekano Marcelino Ročkos skatinamas perėjo į klasikinę filologiją. Lotynų autorius studijavo pas M. Račkauską ir E. Frolovą. Dalį lietuvių filologijos dalykų jam dėstė profesoriai Vincas Mykolaitis-Putinas, Balys Sruoga, Kostas Korsakas, Juozas Balčikonis.

Nuo 1947 m. iki 1950 m. gavo Salomėjos Nėries stipendiją. Universitetą baigė su pagyrimu 1950 m. Studijų ir darbo metais mėgo visuomeninę veiklą, vadovavo fakulteto vyrų vokaliniam oktetui, dainavo universiteto akademiniame chore, dirbo studentų mokslinėje draugijoje. Mokslo metų pabaigoje laimėjo pranešėjų konkursą Radijo komitete ir iškart pradėjo ten dirbti.

H. Zabulis yra rašęs, kad per skirstymą jam buvo pasiūlytas darbas universiteto bibliotekoje, bet šiuo pasiūlymu nepasinaudojo ir toliau liko dirbti Radijo komitete.

1952 m. buvo priimtas dėstytoju valandininku į Pedagoginį institutą, jame skaitė antikinės literatūros paskaitas.

1955 m. rudenį išlaikęs aspirantūros egzaminus, buvo priimtas į Maskvos M. V. Lomonosovo universitetą.

1958 m. baigė aspirantūrą ir pradėjo dirbti VU Istorijos ir filologijos fakulteto Klasikinės filologijos katedroje, dėstė lotynų ir graikų kalbos antikinę literatūrą, estetiką, retoriką. 1972 m. – profesorius.

1990 m. apsisprendęs susitelkti tik mokymui ir mokslui, pareiškė norą užimti visą profesoriaus etatą. Puikiai įvertintas kolegų, kurie pabrėžė H. Zabulio erudiciją, sąžiningą darbą, gražų bendravimą su studentais, subtilų humoro jausmą, šioms pareigoms H. Zabulis buvo patvirtintas 1990 m. konkurso būdu. H. Zabulis su studentais skaitė lotynų ir graikų autorius, vadovavo bakalauro ir magistro darbams, buvo daugelio doktorantūros komitetų narys. Klasikinės filologijos katedroje profesorius dirbo iki 2000 metų.

Profesorius Henrikas Zabulis.

Iš daugelio prof. H. Zabulio darbų išsiskiria 1982 m. išleista monografija „Respublikos idealai Romos aukso poezijoje“. Už šią knygą H. Zabuliui suteiktas habilituoto daktaro laipsnis. 1997 m. pasirodžiusi „Knygelė apie pakylėtumą kažkada Longinui priskirta“, parašyta remiantis 1992–1993 m. sukaupta mokslinės stažuotės Romos studijų universitete La Sapienza medžiaga, 1988 m. buvo įvertinta Lietuvos valstybine mokslo premija.

Profesorius yra dalyvavęs daugelyje mokslinių konferencijų ne tik Lietuvoje, bet ir Rusijoje, Lenkijoje, Gruzijoje, Italijoje, Belgijoje, Ispanijoje, JAV ir kitur, pranešimus rengė ir skaitė įvairiomis kalbomis – rusų, lenkų, prancūzų, vokiečių, italų, ispanų, anglų ir lotynų.

Nukelta į 8 p.

Renginyje – apie tremtį ir Lietuvą

Poetė Zuzana Stunžėnienė skaitė eilėraščius apie tremtį.

Tamara REINGARDTIENĖ

Praėjo 70 metų nuo didžiosios visų trijų Baltijos šalių tragedijos, kai buvo ištremta apie 94 tūkst. žmonių. Didieji trėmimai iš Lietuvos – „Vesna“ 1948 m. ir „Priboj“ 1949 m. – buvo vykdomi pavasarį, kada žmonės džiaugiasi atgimstančia gamta, ruošiasi pavasario darbams...

Lietuviai, kaip estai ir latviai, tremtį jau buvo išgyvenę 1940–1941 m., todėl dauguma slapstėsi. Tarybinė valdžia tai žinojo, todėl operacija „Priboj“ („Bangų mūša“), didžiausia pokario laikų genocido akcija TSRS okupuotose Baltijos šalyse, buvo kruopščiai suplanuota.

1949 m. kovą ir balandį iš Lietuvos buvo ištremta apie 32 tūkst. žmonių. Iš viso 1941–1953 m. iš Lietuvos į tremtį išvežta iki 130 tūkst. Trėmimus TSRS vykdė jau nuo 1930 m.

Nukelta į 8 p.

Suvažiavime priėmė rezoliucijas

Į Kauno įgulos karininkų ramovėje vykusį Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos XXVI suvažiavimą vyko ir Ukmergės atstovų.

Suvažiavimo dalyvius pasveikino šios sąjungos pirmininkas Gvidas Rutkauskas. Jis renginio metu buvo apdovanotas I laipsnio žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“.

Įneštos sąjungos filialų vėliavos, sugiedotas Lietuvos himnas, tylos minute pagerbti išėję anapilin bendraminčiai. Prie Laisvės paminklo, Nežinomo kareivio kapo, Lietuvos kančių memorialo Petrašiūnų kapinėse ir paminklo „Partizanų motinoms“ padėta gėlių.

Politinius kalinius bei tremtinius sveikino ir suvažiavime kalbėjo svečiai, tarp kurių buvo nemažai politikų. Istorikas Arvydas Anušauskas pasidžiaugė Strasbūro teismo sprendimu pripažinti partizanų naikinimą kaip genocidą tautos atžvilgiu. Bus siekiama pripažinti ir žmonių trėmimus genocidu.

Suvažiavime priimtas ir patvirtintas LPKTS minimalus metinis nario mokestis – 10 eurų. Taip pat priimtos dvi rezoliucijos.

Nukelta į 8 p.

Žemaitkiemio šviesuolis – profesorius Henrikas Zabulis

Atkelta iš 7 p.

Jis ypač vertino Cicerono kolokviumus, net trijuose iš jų dalyvavo ir skaitė pranešimus (VI kolokviumas – Merane, Italija, 1986, VII – Varšuvoje, 1989, VIII – Niujorke, 1991). H. Zabulis daug prisidėjo organizuojant septintąjį Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumą Vilniuje (1991). Puoselėdamas gimtąją kalbą ir garsindamas Lietuvą, savo studentus ragindavo mokytis kuo daugiau užsienio kalbų, nes jos suteikia didelės vidinės laisvės.

Keturis dešimtmečius atidavęs klasikinei filologijai, 2001 m. H. Zabulis išėjo į emeritūrą. Ir palikęs katedrą prof. H. Zabulis buvo aktyvus įvairių kultūrinių organizacijų narys: sambūrio „Patirtis“ narys, Pagyvenusių žmonių asociacijos garbės prezidentas.

Antikinės literatūros studijavimas buvo viena iš neblėstančių H. Zabulio gyvenimo aistrų. Antiką, jos meną ir literatūrą vertino su didele pagarba, nes daugelis šiuolaikinių formų dar Antikoje buvo pasiekusios klasikinio tobulumo, kitos buvo ištobulintos naujųjų laikų mąstysenos ir kūrybos. Susidomėjęs Antika, H. Zabulis joje atrado daug idėjų, siejančių šią kultūrą su mūsų laikais. 1977 m. profesoriui buvo suteiktas Lietuvos SSR nusipelniusio mokslo veikėjo garbės vardas.

Pokariniame Vilniuje prasidėjusi H. Zabulio karjera nuo pradinės mokyklos suolo jį nuvedė iki ministro kabineto: 1962–1966 m. – LSSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto pirmininkas, 1966–1988 m. – aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo, 1988–1990 m. – Liaudies švietimo ministras.

Administracinis darbas ir pedagoginė veikla, kurią jis labai mėgo ir vertino, kartais jį ir liūdindavo. Profesorius yra rašęs, kad „viskas buvo panašu į Sizifo akmenį, kurį rideno į kalną. Kiekvienas mokytojas yra Sizifas, nes jo siekiai ir pastangos visada baigiasi tuo, kad viskas vėl prasideda iš naujo.“

Mirė H. Zabulis 2010 m. rugsėjo 11 d. Vilniuje.

Iš Antikos autorių H. Zabulis labiausiai vertino Euripidą. „Kas kilnus, visad kilnus“ – šie H. Zabulio versti Euripido „Hekabės“ žodžiai mums atrodo labiausiai tinkantys apibrėžti profesoriaus nueitą gyvenimo kelią.

Parengė Vilma Nemunaitienė

Renginyje – apie tremtį ir Lietuvą

Renginio dalyviai.

Atkelta iš 7 p.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Ukmergės filialo valdyba didžiausią pokario trėmimą neseniai paminėjo renginyje „Jie neturėjo grįžti“. Jis vyko Ukmergės kraštotyros muziejuje.

Dalyvavo filosofas, politologas, vertėjas, visuomenės veikėjas, 1988 m. Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys profesorius Vytautas Radžvilas. Taip pat Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, ekonomistas, politologas Algirdas Endriukaitis, Vilniaus forumo ir jaunimo sambūrio „Pro Patria“ narys politologas Dovilas Petkus, atvyko V. Radžvilo studentų.

Svečiai kalbėjo apie Europos Sąjungą, pavojų Lietuvai prarasti savo suverenitetą, būsimus europarlamentarų rinkimus, apie tai, kad Lietuvai reikalingi kompetentingi, drąsūs, principingi, sąžiningi ir nesavanaudiški juose atstovausiantys žmonės.

Tremties dainomis renginį papuošė Ukmergės kultūros centro mišrus choras „Tremtinys“, klausėmės poetės Zuzanos Stunžėnienės eilėraščių apie tremtį.

Suvažiavime priėmė rezoliucijas

Atkelta iš 7 p.

Suvažiavimo dalyviai prašo 2020 m. biudžete numatyti nukentėjusių asmenų valstybinę pensiją padidinti 20 proc. – tiek, kiek siūlė Seimo Laisvės Kovų komisija.

Jie taip pat pasisakė nepritariantys Nacionalinės kultūros ir meno premijos komisijos sprendimui skirti Mariui Ivaškevičiui premiją už romaną „Žali“.

LPKTS Alytaus filialo pirmininkė Stasė Tamašauskienė visus pakvietė gegužę dalyvauti renginyje „Dainavos apygardos partizanų takais“ aplankant ir Adolfo Ramanausko-Vanago tėviškę. Seimas, minint jo 100-ąsias gimimo metines, pernai pripažino A. Ramanauską-Vanagą su okupacija kovojusios Lietuvos valstybės vadovu.

Apie renginį Kauno įgulos karininkų ramovėje papasakojo LPKTS tarybos narė Tamara Reingardtienė.

UŽ inf.

Šventė Atvelykį, minėjo artėjančią Motinos dieną

LPS „Bočiai“ Ukmergės klubo „Viltis“ nariai smagiai paminėjo Atvelykį. Klubo pirmininkė Valerija Naraškevičienė visiems linkėjo darnos, meilės šeimose, džiaugtis pavasariu, šypsotis. Apie Atvelykio prasmę papasakojo Liuda Žekonienė.

Prisiminta ir artėjanti šventė – Motinos diena. Ta proga savo eilėraštį skaitė V. Naraškevičienė, dainavo Ukmergės kultūros centro moterų „Bočių“ vokalinis ansamblis „Lyra“ (vadovė Birutė Verbickienė).

Šventiniame koncerte pasirodė klubo šokių kolektyvas „Radasta“ (vadovė Roma Morkūnienė), Marija Krupoviesienė, Valmantas Naraškevičius.

Apie renginį informavo Janina Badokienė.

UŽ inf.

Kviečia dalyvauti eitynėse

Artėjant svarbiausiam miesto renginiui – 686-ajam Ukmergės miesto gimtadieniui – mokyklos, įmonės, įstaigos, organizacijos, bendruomenės, klubai ir visi gyventojai raginami registruotis dalyvauti šventinėse eitynėse.

Tradicinė eisena žygiuos birželio 1 d. 12 val. 30 min. iš Ukmergės technologijų ir verslo mokyklos Kauno gatve į Kęstučio aikštę, kur 14 val. parke vyks Miesto šventės atidarymo iškilmės.

Nuotaikingi ir spalvoti įmonių, įstaigų, organizacijų nešami vėjo malūnėliai išskirtinai papuoš šventinę eiseną ir sulauks ukmergiškių ir miesto svečių dėmesio. Atsineštais vėjo malūnėliais bus papuošta pieva prie paminklo „Lituania Restituta“.

Norinčius dalyvauti eitynėse kviečiama registruotis el. paštu vsi.jlc@gmail.com.

UŽ inf.

Minime pirmosios Konstitucijos Europoje dieną

1791 m. gegužės 3 d. buvo priimta pirmoji rašytinė Konstitucija Europoje.

Ši Lietuvos ir Lenkijos valstybės paskelbta Konstitucija turėjo poveikį visai Vakarų teisinei minčiai. Jos priėmimas buvo svarbus Lietuvos žingsnis Vakarų link.

1791 m. Ketverių metų Seimo priimtas dokumentas buvo pagrindinis Abiejų Tautų Respublikos įstatymas. Gegužės 3-iosios Konstitucija tapo pirmąja Europoje, antrąja rašytine konstitucija pasaulyje ir sudarė prielaidas pilietinei Lietuvos ir Lenkijos visuomenei formuotis. Ji liudija mūsų šalių istorinę bendrystę ir įpareigoja išlaikyti ir vystyti strateginę partnerystę.

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Veiklą nutraukė vienas seniausių Lietuvos laikraščių

Nuo gegužės 1-osios nutraukiama įmonės „Lietuvos žinios“ veikla. Kultūriniu požiūriu – tai skaudi netektis, nes „Lietuvos žinios“ – vienas seniausių Lietuvos laikraščių, sulaukęs beveik 110 metų sukakties.

Laikraštis buvo įsteigtas 1909 m. birželio 6 d. vietoje pirmojo lietuviško laikraščio, leisto po spaudos draudimo lietuviškais rašmenimis panaikinimo, „Vilniaus žinios“.

„Lietuvos žinios“ ėjo du, vėliau – triskart per savaitę, 1914–1915 m. tapo dienraščiu.

Pirmasis jo redaktorius – Jonas Vileišis. Tarp kitų tarpukario redaktorių – tokios žinomos asmenybės kaip Gabrielė Petkevičaitė-Bitė, Kazys Grinius, Mykolas Sleževičius, Žemaitė, Jokūbas Šernas, Jurgis Šaulys, Felicija Bortkevičienė.

„Lietuvos žinias“ prieškariu leido bendrovė „Felicija Bortkevičienė, dr. Kazys Grinius ir Ko“.

Dienraštis nuo 1922 m. vasario 16 d. iki 1940 m. rugpjūčio 1 d. ėjo Kaune kaip Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungos organas. Nuo 1922 m. leido bendrovė „Atžala“, vėliau – „Varpo“ bendrovė.

Savo apsakymus šiame laikraštyje skelbė Jurgis Savickis, Ignas Šeinius, eilėraščius – Balys Sruoga, Kazys Binkis, Adomas Lastas, Jovaras, literatūros kritikos ir istorijos klausimais daug rašė Albinas Rimka, Jurgis Šaulys, Mykolas Biržiška, Augustinas Janulaitis, Kazys Grinius, tekstus spausdino Gabrielius Landsbergis-Žemkalnis, Juozas Gurauskis, Kazys Puida ir daugelis kitų.

Jame išspausdinta nemažai užsienio autorių kūrinių. 1923 m. į redakciją atėjus dirbti Jonui Kardeliui, daug dėmesio susilaukė teatras ir dailė. Pasirodė nemažai straipsnių, analizuojančių to meto dailės gyvenimą.

1939 m. birželio 17 d. pasirodė jubiliejinis – 6 000-asis – „Lietuvos žinių“ numeris.

Lietuvą okupavus sovietams, 1940 m. rugpjūčio 1 d., išėjo paskutinis dienraščio numeris.

Laikraštis atgimė kartu su mūsų šalies nepriklausomybe kaip politikos, visuomenės, kultūros leidinys.

1990–1993 m. Lietuvos socialdemokratų partijos tarybos buvo leistas Vilniuje 30 000 egz. tiražu.

Nuo 1996 m. – dienraštis. 1993 m. koncernas „Achemos grupė“ iš LSDP tarybos perpirko UAB „Lietuvos žinios“ akcijas.

Nuo gegužės 1 d. likvidavus UAB „Lietuvos žinios“, veiklą nutraukė ir interneto portalai „lzinios.lt“ ir „jonavosnaujienos.lt“ bei Jonavos rajono laikraštis „Naujienos“.

„Bendrovė „Lietuvos žinios“ ilgą laiką dirbo nuostolingai ir buvo nuspręsta jos nebedotuoti“, – išplatintame pranešime sakė Mindaugas Deksnys, koncerno „Achemos grupė“ generalinis direktorius.

Skelbiama, kad leidybos teises ir intelektinę nuosavybę ketinama parduoti.